॥ श्री शंखेश्वरपार्श्वनाथाय नमः ॥

श्री हारिभद्रीय

अष्टक प्रकरणम्

(मूल मात्र ३२ अष्टक)

卐

द्रव्यसहायक :

श्री भारती सोसायटी जैन संघ

पाटण (उ० गुजरात)

卐

प्रकाशक :-

श्री सूर्यशशी जैन धार्मिक पाठशाला

आरती, सी. ब्लॉक नं. ५

जुना नागरदास रोड

अंधेरी (वेस्ट) बम्बई-६९

अष्टक-प्रकरणम् ।

१. महादेवाष्टकम्

यस्य संक्लेशजननो, रागो नास्त्येव सर्वथा ।
न च द्वेषोऽपि सत्त्वेषु, शमेन्धनदवानलः ॥१॥
न च मोहोऽपि सज्ज्ञान-च्छादनोऽशुद्धवृत्तकृत् ।
त्रिलोकख्यातमहिमा, महादेवः स उच्यते ॥२॥
यो वीतरागः सर्वज्ञो, यः शाश्वतसुखेश्वरः ।
क्लिष्टकर्म-कलातीतः, सर्वथा निष्कलस्तथा ॥३॥
यः पूज्यः सर्वदेवानां, यो ध्येयः सर्वयोगिनाम् ।
यः स्रष्टा सर्वनीतीनां, महादेवः स उच्यते ॥४॥
एवं सद्वृत्तयुक्तेन, येन शास्त्रमुदाहृतम ।
शिववर्त्म परं ज्योति-स्त्रिकोटी दोषवर्जितम् ॥५॥
यस्य चाराधनोपायः, सदाऽऽज्ञाभ्यास एव हि ।
यथाशक्ति-विधानेन, नियमात् स फलप्रदः ॥६॥
सुवैद्यवचनाद्यद्वद्, व्याधेर्भवति संक्षयः ।
तद्वदेव हि तद्वाक्याद्, ध्रुवः संसारसंक्षयः ॥७॥
एवम्भूताय शान्ताय, कृतकृत्याय धीमते ।
महादेवाय सततं, सम्यग्भक्त्या नमोनमः ॥८॥

२. स्नानाष्टकम्

द्रव्यतो भावतश्चैव, द्विधा स्नानमुदाहृतम् ।
बाह्यमाध्यात्मिकं चेति, तदन्यैः परिकीर्त्यते ॥१॥
जलेन देहदेशस्य, क्षणं यच्छुद्धिकारणम् ।
प्रायोऽन्यानुपरोधेन, द्रव्यस्नानं तदुच्यते ॥२॥
कृत्वेदं यो विधानेन, देवताऽतिथिपूजनम् ।
करोति मलीनारम्भी, तस्यैतदपि शोभनम् ॥३॥
भावशुद्धिनिमित्तत्वा-त्तथानुभवसिद्धितः ।
कथञ्चिद्दोषभावेऽपि, तदन्यगुण भावतः ॥४॥
अधिकारिवशाच्छस्त्रे, धर्म साधन संस्थितिः ।
व्याधिप्रतिक्रियातुल्या, विज्ञेया गुणदोषयोः ॥५॥
ध्यानाम्भसा तु जीवस्य, सदा यच्छुद्धिकारणम् ।
मलं कर्म समाश्रित्य, भावस्नानं तदुच्यते ॥६॥
ऋषीणामुत्तमं ह्येतन्निर्दिष्टं परमर्षिभिः ।
हिंसादोषनिवृत्तानां, व्रतशीलविवर्धनम् ॥७॥
स्नात्वाऽनेन यथायोगं, निःशेषमलवर्जितः ।
भूयो न लिप्यते तेन, स्नातकः परमार्थतः ॥८॥

३. पूजाष्टकम्

अष्टपुष्पी समाख्याता, स्वर्गमोक्षप्रसाधनी ।
अशुद्धेतरभेदेन, द्विधा तत्त्वार्थदर्शिभिः ॥१॥
शुद्धागमैर्यथालाभं, प्रत्यग्रैः शुचिभाजनैः ।
स्तोकैर्वा बहुभिर्वाऽपि, पुष्पैर्जात्यादिसंभवैः ॥२॥
अष्टाऽपायविनिर्मुक्त-तदुत्थगुणभूतये ।
दीयते देवदेवाय, या साऽशुद्धेत्युदाहृता ॥३॥
सङ्कीर्णैषा स्वरूपेण, द्रव्याद् भावप्रसक्तितः ।
पुण्यबन्धनिमित्तत्वा-द्विज्ञेया स्वर्गसाधनी ॥४॥
या पुनर्भावजैः पुष्पैः, शास्त्रोक्तगुणसङ्गतैः ।
परिपूर्णत्वतोऽम्लानै-रत एव सुगंधिभिः ॥५॥
अहिंसा सत्यमस्तेयं, ब्रह्मचर्यमसङ्गता ।
गुरुभक्तिस्तपो ज्ञानं, सत्पुष्पाणि प्रचक्षते ॥६॥
एभिर्देवाधिदेवाय, बहुमानपुरःसरा ।
दीयते पालनाद्या तु, सा वै शुद्धेत्युदाहृता ॥७॥
प्रशस्तो ह्यनया भाव-स्ततः कर्मक्षयो ध्रुवः ।
कर्मक्षयाच्च निर्वाण-मत एषा सतां मता ॥८॥

४. अग्निकारिकाष्टकम्

कर्मेन्धनं समाश्रित्य, दृढा सद्भावना हुतिः ।
धर्मध्यानाग्निना कार्या, दीक्षितेनाग्निकारिका ॥१॥
दीक्षा मोक्षार्थमाख्याता, ज्ञानध्यानफलं स च ।
शास्त्र उक्तो यतः सूत्रं, शिवधर्मोत्तरे ह्यदः ॥२॥
'पूजया विपुलं राज्य-मग्निकार्येण सम्पदः ।
तपः पापविशुद्ध्यर्थं, ज्ञानं ध्यानं च मुक्तिदम्' ॥३॥
पापं च राज्यसम्पत्सु, सम्भवत्यनघं ततः ।
न तद्धेत्वोरुपादान-मिति सम्यग्विचिन्त्यताम् ॥४॥
विशुद्धिश्चास्य तपसा, न तु दानादिनैव यत् ।
तदियं नान्यथा युक्ता, तथा चोक्तं महात्मना ॥५॥
'धर्मार्थं यस्य वित्तेहा, तस्यानीहा गरीयसी ।
प्रक्षालनाद्धि पङ्कस्य, दूरादस्पर्शनं वरम्' ॥६॥
मोक्षाध्वसेवया चैताः, प्रायः शुभतरा भुवि ।
जायन्ते ह्यनपायिन्य, इयं सच्छास्त्रसंस्थितिः ॥७॥
इष्टापूर्तं न मोक्षांगं, सकामस्योपवर्णितम् ।
अकामस्य पुनर्योक्ता, सैव न्याय्याग्निकारिका ॥८॥

५. भिक्षाष्टकम्

सर्वसम्पत्करी चैका, पौरुषघ्नी तथाऽपरा ।
वृत्तिभिक्षा च तत्त्वज्ञै-रिति भिक्षा त्रिधोदिता ॥१॥
यतिर्ध्यानादि युक्तो यो, गुर्वाज्ञायां व्यवस्थितः ।
सदानारम्भिणस्तस्य, सर्वसम्पत्करीमता ॥२॥
वृद्धाद्यर्थमसङ्गस्य, भ्रमरोपमयाऽटतः ।
गृहिदेहोपकाराय, विहितेति शुभाशयात् ॥३॥
प्रव्रज्यां प्रतिपन्नो य-स्तद् विरोधेन वर्तते ।
असदारंभिणस्तस्य, पौरुषघ्नीति कीर्त्तिता ॥४॥
धर्मलाघवकृन्मूढो, भिक्षयोदरपूरणम् ।
करोति दैन्यात् पीनाङ्गः, पौरुषं हन्ति केवलम् ॥५॥
निःस्वान्धपङ्गवो ये तु, न शक्ता वै क्रियान्तरे ।
भिक्षामटन्ति वृत्त्यर्थं, वृत्ति भिक्षेयमुच्यते ॥६॥
नाति दुष्टापि चामीषा-मेषा स्यान्न ह्यमी तथा ।
अनुकम्पानिमित्तत्वा-द्धर्मलाघवकारिणः ॥७॥
दातृणामपि चैताभ्यः फलं क्षेत्रानुसारतः ।
विज्ञेयमाशयाद्वापि, स विशुद्धः फलप्रदः ॥८॥

६. सर्वसम्पत्करीभिक्षाष्टकम्

अकृतोऽकारितश्चान्यै रसंकल्पित एव च ।
यतेः पिण्डः समाख्यातो, विशुद्धः शुद्धिकारकः ॥१॥
'यो न संकल्पितः पूर्वं, देयबुद्धया कथं नु तम् ।
ददाति कश्चिदेवं च, स विशुद्धो वृथोदितम् ॥२॥
न चैवं सद्गृहस्थानां, भिक्षा ग्राह्या गृहेषु यत् ।
स्वपरार्थं तु ते यत्नं, कुर्वन्ते नान्यथा क्वचित् ॥३॥
संकल्पनं विशेषेण, यत्रासौ दुष्ट इत्यपि ।
परिहारो न सम्यक् स्या-द्यावदर्थिकवादिनः ॥४॥
विषयो वास्य वक्तव्यः, पुण्यार्थं प्रकृतस्य च ।
असम्भवाभिधानात् स्या-दाप्तस्यानाप्ततान्यथा' ॥५॥
विभिन्नं देयमाश्रित्य, स्वभोग्याद्यत्र वस्तुनि ।
संकल्पनं क्रियाकाले, तद् दुष्टं विषयोऽनयोः ॥६॥
स्वोचिते तु यदारम्भे, तथा संकल्पनं क्वचित् ।
न दुष्टं शुभभावत्वा-च्छुद्धापरयोगवत् ॥७॥
दृष्टोऽसंकल्पितस्यापि, लाभ एवमसम्भवः ।
नोक्त इत्याप्ततासिद्धि-र्यति धर्मोऽतिदुष्करः ॥८॥

७. प्रच्छन्नभोजनाष्टकम्

सर्वारम्भनिवृत्तस्य, मुमुक्षोर्भावितात्मनः ।
पुण्यादिपरिहाराय, मतं प्रच्छन्न-भोजनम् ॥१॥
भुञ्जानं वीक्ष्य दीनादि-र्याचते क्षुत्प्रपीडितः ।
तस्यानुकम्पया दाने, पुण्यबन्धः प्रकीर्त्तितः ॥२॥
भवहेतुत्वतश्चाऽयं, नेष्यते मुक्तिवादिनाम् ।
पुण्यापुण्यक्षयान्मुक्ति-रिति शास्त्रव्यवस्थितेः ॥३॥
प्रायो न चानुकम्पावां-स्तस्यादत्वा कदाचन ।
तथाविधस्वभावत्वा-च्छक्नोति सुखमासितुम् ॥४॥
अदानेऽपि च दीनादे-रप्रीतिर्जायते ध्रुवम् ।
ततोऽपि शासनद्वेष-स्ततः कुगति सन्ततिः ॥५॥
निमित्तभावतस्तस्य, सत्युपाये प्रमादतः ।
शास्त्रार्थ-बाधनेनेह, पापबन्ध उदाहृतः ॥६॥
शास्त्रार्थश्च-प्रयत्नेन, यथाशक्ति मुमुक्षुणा ।
अन्यव्यापारशून्येन, कर्तव्यः सर्वदैव हि ॥७॥
एवं ह्युभयथाप्येतद् दुष्टं प्रकटभोजनम् ।
यस्मान्निदर्शितं शास्त्रे,ततस्त्यागोऽस्य युक्तिमान् ।८

८. प्रत्याख्यानाष्टकम्

द्रव्यतो भावतश्चैव, प्रत्याख्यानं द्विधा मतम् ।
अपेक्षादिकृतं ह्याद्य-मतोऽन्यच्चरमं मतम् ॥१॥
अपेक्षा चाविधिश्चैवा-परिणामस्तथैव च ।
प्रत्याख्यानस्य विघ्नास्तु, वीर्याभावस्तथापरः ॥२॥
लब्ध्याद्यपेक्षया ह्येत-दभव्यानामपि क्वचित् ।
श्रूयते न च तत्किञ्चि-दित्यपेक्षाऽत्र निन्दिता ॥३॥
यथैवाविधिना लोके, न विद्याग्रहणादि यत् ।
विपर्ययफलत्वेन, तथेदमपि भाव्यताम् ॥४॥
अक्षयोपशमात्त्याग-परिणामे तथाऽसति ।
जिनाज्ञाभक्तिसंवेग-वैकल्यादेतदप्यसत् ॥५॥
उदग्रवीर्यविरहात्, क्लिष्टकर्मोदयेन यत् ।
बाध्यते तदपि द्रव्य-प्रत्याख्यानं प्रकीर्तितम् ॥६॥
एतद्विपर्ययाद् भाव-प्रत्याख्यानं जिनोदितम् ।
सम्यक् चारित्ररूपत्वा-न्नियमान्मुक्तिसाधनम् ॥७॥
जिनोक्तमिति सद्भक्त्या, ग्रहणे द्रव्यतोऽप्यदः ।
बाध्यमानं भवेद्भाव-प्रत्याख्यानस्य कारणम् ॥८॥

९. ज्ञानाष्टकम्

विषयप्रतिभासं चा-त्मपरिणतिमत्तथा ।
तत्त्वसंवेदनं चैव, ज्ञानमाहुर्महर्षयः ॥१॥
विषकण्टकरत्नादौ, बालादिप्रतिभासवत् ।
विषयप्रतिभासं स्या-त्तद्धेयत्वाद्यवेदकम् ॥२॥
निरपेक्षप्रवृत्त्यादि-लिङ्गमेतदुदाहृतम् ।
अज्ञानावरणापायं, महापायनिबन्धनम् ॥३॥
पातादिपरतन्त्रस्य, तद्दोषादावसंशयम् ।
अनर्थाद्याप्तियुक्तं चा-त्मपरिणतिमन्मतम् ॥४॥
तथाविधप्रवृत्त्यादि व्यङ्ग्यं सदनुबन्धि च ।
ज्ञानावरणह्रासोत्थं, प्रायो वैराग्यकारणम् ॥५॥
स्वस्थवृत्तेः प्रशान्तस्य, तद्धेयत्वादिनिश्चयम् ।
तत्त्वसंवेदनं सम्यक्, यथाशक्ति फलप्रदम् ॥६॥
न्याय्यादौ शुद्धवृत्त्यादि-गम्यमेतत्प्रकीर्तितम् ।
सज्ज्ञानावरणापायं, महोदयनिबन्धनम् ॥७॥
एतस्मिन् सततं यत्नः, कुग्रहत्यागतो भृशम् ।
मार्गश्रद्धादिभावेन, कार्य आगमतत्परैः ॥८॥

१०. वैराग्याष्टकम्

आर्तध्यानाख्यमेकं स्यान्मोहगर्भं तथाऽपरम् ।
सज्ज्ञानसङ्गतं चेति, वैराग्यं त्रिविधं स्मृतम् ॥१॥
इष्टेतरवियोगादि-निमित्तं प्रायशो हि यत् ।
यथाशक्त्यपि हेयादा-वप्रवृत्त्यादिवर्जितम् ॥२॥
उद्वेगकृद्विषादाढ्य-मात्मघातादिकारणम् ।
आर्त्तध्यानं ह्यदो मुख्यं, वैराग्यं लोकतो मतम् ॥३॥
एको नित्यस्तथाऽबद्धः, क्षय्यसन् वेह सर्वथा ।
आत्मेति निश्चयाद्भूयो, भवनैर्गुण्यदर्शनात् ॥४॥
तत्त्यागायोपशान्तस्य, सद्वृत्तस्यापि भावतः ।
वैराग्यं तद्गतं यत्तन्मोहगर्भमुदाहृतम् ॥५॥
भूयांसो नामिनो बद्धा, बाह्येनेच्छादिना ह्यमी ।
आत्मानस्तद्वशात्कष्टं, भवे तिष्ठन्ति दारुणे ॥६॥
एवं विज्ञाय तत्त्याग-विधिस्त्यागश्च सर्वथा ।
वैराग्यमाहुः सज्ज्ञान-सङ्गतं तत्त्वदर्शिनः ॥७॥
एतत्तत्त्वपरिज्ञाना-न्नियमेनोपजायते ।
यतोऽतः साधनं सिद्धे-रेतदेवोदितं जिनैः ॥८॥

११. तपोऽष्टकम्

दुःखात्मकं तपः केचिन्मन्यन्ते तन्न युक्तिमत् ।
कर्मोदयस्वरूपत्वा-द्बलीवर्दादिदुःखवत् ॥१॥
सर्व एव च दुःख्येवं, तपस्वी संप्रसज्यते ।
विशिष्टस्तद्विशेषेण, सुधनेन धनी यथा ॥२॥
महातपस्विनश्चैवं, त्वन्नीत्या नारकादयः ।
शमसौख्यप्रधानत्वा-द्योगिनस्त्वतपस्विनः ॥३॥
युक्त्यागमबहिर्भूत-मतस्त्याज्यमिदं बुधैः ।
अशस्तध्यानजननात्, प्राय आत्माऽपकारकम् ॥४॥
मनइन्द्रिययोगाना-महानिश्चोदिता जिनैः ।
यतोऽत्र तत् कथं त्वस्य, युक्ता स्याद्दुःखरूपता ॥५॥
यापि चानशनादिभ्यः, कायपीडा मनाक् क्वचित् ।
व्याधिक्रियासमा सापि, नेष्टसिद्ध्याऽत्र बाधनी ॥६॥
दृष्टा चेष्टार्थसंसिद्धौ, कायपीडा ह्यदुःखदा ।
रत्नादिवणिगादीनां, तद्वदत्रापि भाव्यताम् ॥७॥
विशिष्टज्ञानसंवेग-शमसारमतस्तपः ।
क्षायोपशमिकं ज्ञेय-मव्याबाधसुखात्मकम् ॥८॥

१२. वादाष्टकम्

शुष्कवादो विवादश्च, धर्मवादस्तथापरः ।
इत्येष त्रिविधो वादः कीर्तितः परमर्षिभिः ॥१॥
अत्यन्तमानिना सार्धं, क्रूरचित्तेन च दृढम् ।
धर्मद्विष्टेन मूढेन, शुष्कवादस्तपस्विनः ॥२॥
विजयेऽस्यातिपातादि, लाघवं तत्पराजयात् ।
धर्मस्येति द्विधाप्येष, तत्त्वतोऽनर्थवर्धनः ॥३॥
लब्धिख्यात्यर्थिना तु स्या-द्दुःस्थितेनाऽमहात्मना ।
छलजातिप्रधानो यः, स विवाद इति स्मृतः ॥४॥
विजयो ह्यत्र सन्नीत्या, दुर्लभस्तत्त्ववादिनः ।
तद्भावेऽप्यन्तरायादि–दोषोऽदृष्टविघातकृत् ॥५॥
परलोकप्रधानेन, मध्यस्थेन तु धीमता ।
स्वशास्त्रज्ञाततत्त्वेन, धर्मवाद उदाहृतः ॥६॥
विजयेऽस्य फलं धर्म-प्रतिपत्त्याद्यनिन्दितम् ।
आत्मनो मोहनाशश्च, नियमात्तत्पराजयात् ॥७॥
देशाद्यपेक्षया चेह, विज्ञाय गुरुलाघवम् ।
तीर्थकृज्ज्ञातमालोच्य, वादः कार्यो विपश्चिता ॥८॥

१३. धर्मवादाष्टकम्

विषयो धर्मवादस्य, तत्तत्तन्त्रव्यपेक्षया ।
प्रस्तुतार्थोपयोग्येव, धर्मसाधनलक्षणः ॥१॥
पञ्चैतानि पवित्राणि, सर्वेषां धर्मचारिणाम् ।
अहिंसा सत्यमस्तेयं, त्यागो मैथुनवर्जनम् ॥२॥
क्व खल्वेतानि युज्यन्ते, मुख्यवृत्त्या क्व वा न हि ।
तन्त्रे तत्तन्त्रनीत्यैव, विचार्यं तत्त्वतो ह्यदः ॥३॥
धर्माथिभिः प्रमाणादे-र्लक्षणं न तु युक्तिमत् ।
प्रयोजनाद्यभावेन, तथा चाह महामतिः ॥४॥
'प्रसिद्धानि प्रमाणानि, व्यवहारश्च तत्कृतः ।
प्रमाणलक्षणस्योक्तौ, ज्ञायते न प्रयोजनम् ॥५॥
प्रमाणेन विनिश्चित्य, तदुच्येत न वा ननु ।
अलक्षितात् कथं युक्ता, न्यायतोऽस्य विनिश्चितिः ॥६॥
सत्यां चास्यां तदुक्त्या किं, तद्वद्विषयनिश्चितेः ।
तत एवाऽविनिश्चित्य, तस्योक्तिर्ध्यान्ध्यमेव हि ॥७॥
तस्माद्यथोदितं वस्तु, विचार्यं रागवर्जितैः ।
धर्माथिभिः प्रयत्नेन, तत इष्टार्थसिद्धितः ॥८॥

१४. एकान्तनित्यपक्षखण्डनाष्टकम्

तत्रात्मा नित्य एवेति, येषामेकान्तदर्शनम् ।
हिंसादयः कथं तेषां, युज्यन्ते मुख्यवृत्तितः ॥१॥
निष्क्रियोऽसौ ततो हन्ति, हन्यते वा न जातुचित् ।
कश्चित्केनचिदित्येवं, न हिंसाऽस्योपपद्यते ॥२॥
अभावे सर्वथैतस्या, अहिंसापि न तत्त्वतः ।
सत्यादीन्यपि सर्वाणि, नाहिंसासाधनत्वतः ॥३॥
ततः सन्नीतितोऽभावा-दमीषामसदेव हि ।
सर्वं यमाद्यनुष्ठानं, मोहसङ्गतमेव वा ॥४॥
शरीरेणापि सम्बन्धो, नात एवास्य सङ्गतः ।
तथा सर्वगतत्वाच्च, संसारश्चाप्यकल्पितः ॥५॥
ततश्चोर्ध्वगतिर्धर्मा-दधोगतिरधर्मतः ।
ज्ञानान्मोक्षश्च वचनं, सर्वमेवौपचारिकम् ॥६॥
भोगाधिष्ठानविषये-ऽप्यस्मिन् दोषोऽयमेव तु ।
तद्भेदादेव भोगोऽपि, निष्क्रियस्य कुतो भवेत् ॥७॥
इष्यते चेत्क्रियाप्यस्य, सर्वमेवोपपद्यते ।
मुख्यवृत्त्यानघं किन्तु, परसिद्धान्तसंश्रय ॥८॥

१५. क्षणिकवादनिराकरणाष्टकम्

क्षणिकज्ञानसन्तान-रूपेऽप्यात्मन्यसंशयम् ।
हिंसादयो न तत्त्वेन, स्वसिद्धान्तविरोधतः ॥१॥
नाशहेतोरयोगेन, क्षणिकत्वस्य संस्थितिः ।
नाशस्य चान्यतोऽभावे, भवेद्धिंसाप्यहेतुका ॥२॥
ततश्चास्याः सदा सत्ता, कदाचिन्नैव वा भवेत् ।
कादाचित्कं हि भवनं, कारणोपनिबन्धनम् ॥३॥
न च सन्तानभेदस्य, जनको हिंसको भवेत् ।
सांवृतत्वान्न जन्यत्वं, यस्मादस्योपपद्यते ॥४॥
न च क्षणविशेषस्य, तेनैव व्यभिचारतः ।
तथा च सोऽप्युपादान-भावेन जनको मतः ॥५॥
तस्यापि हिंसकत्वेन, न कश्चित्स्यादहिंसकः ।
जनकत्वाविशेषेण, नैवं तद्विरतिः क्वचित् ॥६॥
उपन्यासश्च शास्त्रेऽस्याः, कृतो यत्नेन चिन्त्यताम् ।
विषयोऽस्य यमासाद्य, हन्तैष सफलो भवेत् ॥७॥
अभावेऽस्या न युज्यन्ते, सत्यादीन्यपि तत्त्वतः ।
अस्याः संरक्षणार्थं तु, यदेतानि मुनिर्जगौ ॥८॥

१६. नित्यानित्यपक्षमण्डनाष्टकम्

नित्यानित्ये तथा देहा-द्भिन्नाभिन्ने च तत्त्वतः ।
घटन्त आत्मनि न्याया-द्धिंसादीन्यविरोधतः ॥१॥
पीडाकर्तृत्वयोगेन, देहव्यापत्त्यपेक्षया ।
तथा हन्मीतिसङ्क्लेशा-द्धिंसैषा सनिबन्धना ॥२॥
हिंस्यकर्मविपाकेऽपि, निमित्तत्वनियोगतः ।
हिंसकस्य भवेदेषा, दुष्टा दुष्टानुबन्धतः ॥३॥
ततः सदुपदेशादेः, क्लिष्टकर्मवियोगतः ।
शुभभावानुबन्धेन, हन्ताऽस्या विरतिर्भवेत् ॥४॥
अहिंसैषा मता मुख्या स्वर्गमोक्षप्रसाधनी ।
एतत्संरक्षणार्थं च, न्याय्यं सत्यादिपालनम् ॥५॥
स्मरणप्रत्यभिज्ञान-देहसंस्पर्शवेदनात् ।
अस्य नित्यादिसिद्धिश्च, तथा लोकप्रसिद्धितः ॥६॥
देहमात्रे च सत्यस्मिन्, स्यात्सङ्कोचादिधर्मिणि ।
धर्मादेरूर्ध्वगत्यादि, यथार्थं सर्वमेव तु ॥७॥
विचार्यैतत्सद्बुद्ध्या, मध्यस्थेनान्तरात्मना ।
प्रतिपत्तव्यमेवेति न खल्वन्यः सतां नयः ॥८॥

१७. मांसभक्षणदूषणाष्टकम्

'भक्षणीयं सता मांसं, प्राण्यङ्गत्वेन हेतुना ।
ओदनादिव दित्येवं, कश्चिदाहाऽतितार्किकः ॥१॥
भक्ष्याभक्ष्यव्यवस्थेह, शास्त्रलोकनिबन्धना ।
सर्वैव भावतो यस्मा-त्तस्मादेतदसाम्प्रतम् ॥२॥
तत्र प्राण्यङ्गमप्येकं, भक्ष्यमन्यत्तु नो तथा ।
सिद्धं गवादिसत्क्षीररुधिरादौ तथेक्षणात् ॥३॥
प्राण्यङ्गत्वेन न च नो-ऽभक्षणीयमिदं मतम् ।
किन्त्वन्यजीवभावेन, तथा शास्त्रप्रसिद्धितः ॥४॥
भिक्षुमांसनिषेधोऽपि, न चैवं युज्यते क्वचित् ।
अस्थ्याद्यपि च भक्ष्यं स्या-त्प्राण्यङ्गत्वाऽविशेषतः॥५॥
एतावन्मात्रसाम्येन, प्रवृत्तिर्यदि चेष्यते ।
जायायां स्वजनन्यां च, स्त्रीत्वात्तुल्यैव सास्तु ते ॥६॥
तस्माच्छास्त्रं च लोकं च, समाश्रित्य वदेद्बुधः ।
सर्वत्रैवं बुधत्वं स्या-दन्यथोन्मत्ततुल्यता ॥७॥
शास्त्रे चाप्तेन वोऽप्येत-न्निषिद्धं यत्नतो ननु ।
लङ्कावतारसूत्रादौ, ततोऽनेन न किञ्चन ॥८॥

१८. अन्यशास्त्रोक्तमांसभक्षणदूषणाष्टकम्

अन्योऽविमृश्य शब्दार्थं, न्याय्यं स्वयमुदीरितम् ।
पूर्वापरविरुद्धार्थ-मेवमाहात्र वस्तुनि ॥१॥
न मांसभक्षणे दोषो, न मद्ये न च मैथुने ।
प्रवृत्तिरेषा भूतानां, निवृत्तिस्तु महाफला ॥२॥
मां स भक्षयिताऽमुत्र, यस्य मांसमिहाद्म्यहम् ।
एतन्मांसस्य मांसत्वं, प्रवदन्ति मनीषिणः ॥३॥
इत्थं जन्मैव दोषोऽत्र, न शास्त्राद्बाह्यभक्षणम् ।
प्रतीत्यैव निषेधश्च, न्याय्यो वाक्यान्तरादगतेः ॥४॥
प्रोक्षितं भक्षयेन्मांसं, ब्राह्मणानां काम्यया ।
यथाविधि नियुक्तस्तु, प्राणानामेव वाऽत्यये ॥५॥
अत्रैवासावदोषश्चे-न्निवृत्तिर्नास्य सज्यते ।
अन्यदाऽभक्षणादत्रा-ऽभक्षणे दोषकीर्तनात् ॥६॥
यथाविधि नियुक्तस्तु, यो मांसं नात्ति वै द्विजः ।
स प्रेत्य पशुतां याति, सम्भवानेकविंशतिम् ॥७॥
पारिव्राज्यं निवृत्तिश्चे-द्यस्तदप्रतिपत्तितः ।
फलाभावः स एवास्य, दोषो निर्दोषतैव न ॥८॥

१६. मद्यपानदूषणाऽष्टकम्

मद्यं पुनः प्रमादाङ्गं, तथा सच्चित्तनाशनम् ।
सन्धानदोषवत्तत्र, न दोष इति साहसम् ॥१॥
किं वेह बहुनोक्तेन, प्रत्यक्षेणैव दृश्यते ।
दोषोऽस्य वर्तमानेऽपि, तथा भण्डनलक्षणः ॥२॥
श्रूयते च ऋषिर्मद्यात्-प्राप्तज्योतिर्महातपाः ।
स्वर्गाङ्गनाभिराक्षिप्तो, मूर्खवन्निधनं गतः ॥३॥
कश्चिदृषिस्तपस्तेपे, भीत इन्द्रः सुरस्त्रियः ।
क्षोभाय प्रेषयामास, तस्यागत्य च तास्तकम् ॥४॥
विनयेन समाराध्य, वरदाऽभिमुखं स्थितम् ।
जगुर्मद्यं तथा हिंसां, सेवस्वाब्रह्म वेच्छया ॥५॥
स एवं गदितस्ताभि-र्द्वयोर्नरकहेतुताम् ।
आलोच्य मद्यरूपं च, शुद्धकारणपूर्वकम् ॥६॥
मद्यं प्रपद्य तद्भोगा-न्नष्टधर्मस्थितिर्मदात् ।
विदंशार्थमजं हत्वा, सर्वमेव चकार सः ॥७॥
ततश्च भ्रष्टसामर्थ्यः, स मृत्वा दुर्गतिं गतः ।
इत्थं दोषाकरो मद्यं, विज्ञेयं धर्मचारिभिः ॥८॥

२०. मैथुनदूषणाष्टकम्

रागादेव नियोगेन, मैथुनं जायते यतः ।
ततः कथं न दोषोऽत्र, येन शास्त्रे निषिध्यते ॥१॥
धर्मार्थं पुत्रकामस्य, स्वदारेष्वधिकारिणः ।
ऋतुकाले विधानेन, यत्स्याद्दोषो न तत्र चेत् ॥२॥
नापवादिककल्पत्वा-न्नैकान्तेनेत्यसङ्गतम् ।
वेदं ह्यधीत्य स्नाया यदधीत्यैवेति शासितम् ॥३॥
स्नायादेवेति न तु य-त्ततो हीनो गृहाश्रमः ।
तत्र चैतदसो न्यायात्, प्रशंसाऽस्य न युज्यते ॥४॥
अदोषकीर्तनादेव, प्रशंसा चेत् कथं भवेत् ।
अर्थापत्त्या सदोषस्य, दोषाभावप्रकीर्तनात् ॥५॥
तत्र प्रवृत्तिहेतुत्वात्, त्याज्यबुद्धेरसम्भवात् ।
विध्युक्तेरिष्टसंसिद्धे-रुक्तिरेषा न भद्रिका ॥६॥
प्राणिनां बाधकं चैत-च्छास्त्रे गीतं महर्षिभिः ।
नलिकातप्तकणक-प्रवेशज्ञाततस्तथा ॥७॥
मूलं चैतदधर्मस्य, भवभावप्रवर्धनम् ।
तस्माद्विषान्नवत्त्याज्य-मिदं मृत्युमनिच्छता ॥८॥

२१. सूक्ष्मबुद्ध्यष्टकम्

सूक्ष्मबुद्ध्या सदा ज्ञेयो, धर्मो धर्मार्थिभिर्नरैः ।
अन्यथा धर्मबुद्ध्यैव, तद्विघातः प्रसज्यते ॥१॥
गृहीत्वा ग्लानभैसज्य-प्रदानाभिग्रहं यथा ।
तदप्राप्तौ तदन्तेऽस्य, शोकं समुपगच्छतः ॥२॥
गृहीतोऽभिग्रहः श्रेष्ठो, ग्लानो जातो न च क्वचित् ।
अहो मेऽधन्यता कष्टं, न सिद्धमभिवाञ्छितम् ॥३॥
एवं ह्य तत्समादानं, ग्लानभावाभिसन्धिमत् ।
साधूनां तत्त्वतो यत्त-दुष्टं ज्ञेयं महात्मभिः ॥४॥
लौकिकैरपि चैषोऽर्थो, दृष्टः सूक्ष्मार्थदर्शिभिः ।
प्रकारान्तरतः कैश्चि-दत एतदुदाहृतम् ॥५॥
'अङ्गेष्वेव जरां यातु, यत्त्वयोपकृतं मम ।
नरः प्रत्युपकाराय, विपत्सु लभते फलम्' ॥६॥
एवं विरुद्धदानादौ, हीनोत्तमगतेः सदा ।
प्रव्रज्यादिविधाने च, शास्त्रोक्तन्यायबाधिते ॥७॥
द्रव्यादिभेदतो ज्ञेयो, धर्मव्याघात एव हि ।
सम्यग्माध्यस्थ्यमालम्ब्य, श्रुतधर्मव्यपेक्षया ॥८॥

२२. भावशुद्ध्यष्टकम्

भावशुद्धिरपि ज्ञेया, यैषा मार्गानुसारिणी ।
प्रज्ञापनाप्रियात्यर्थं, न पुनः स्वाऽऽग्रहात्मिका ॥१॥
रागो द्वेषश्च मोहश्च, भावमालिन्यहेतवः ।
एतदुत्कर्षतो ज्ञेयो, हन्तोत्कर्षोऽस्य तत्त्वतः ॥२॥
तथोत्कृष्टे च सत्यस्मिन्, शुद्धिर्वै शब्दमात्रकम् ।
स्वबुद्धिकल्पनाशिल्प-निर्मितं नार्थवद्भवेत् ॥३॥
न मोहोद्रिक्तताऽभावे, स्वाग्रहो जायते क्वचित् ।
गुणवत्पारतन्त्र्यं हि, तदनुत्कर्षसाधनम् ॥४॥
अत एवागमज्ञोऽपि, दीक्षादानादिषु ध्रुवम् ।
क्षमाश्रमणहस्तेने-त्याह सर्वेषु कर्मसु ॥५॥
इदं तु यस्य नास्त्येव, स नोपायेऽपि वर्तते ।
भावशुद्धेः स्वपरयो-र्गुणाद्यज्ञस्य सा कुतः ॥६॥
तस्मादासन्नभव्यस्य, प्रकृत्या शुद्धचेतसः ।
स्थानमानान्तरज्ञस्य, गुणवद्बहुमानिनः ॥७॥
औचित्येन प्रवृत्तस्य, कुग्रहत्यागतो भृशम् ।
सर्वत्राऽऽगमनिष्ठस्य, भावशुद्धिर्यथोदिता ॥८॥

२३. शासनमालिन्यवर्जनाष्टकम्

यः शासनस्य मालिन्ये-ऽनाभोगेनापि वर्त्तते ।
स तन्मिथ्यात्वहेतुत्वा-दन्येषां प्राणिनां ध्रुवम् ॥१॥
बध्नात्यपि तदेवालं, परं संसारकारणम् ।
विपाकदारुणं घोरं, सर्वानर्थविवर्धनम् ॥२॥
यस्तून्नतौ यथाशक्ति, सोऽपि सम्यक्त्वहेतुताम् ।
अन्येषां प्रतिपद्येह, तदेवाप्नोत्यनुत्तरम् ॥३॥
प्रक्षीणतीव्रसंक्लेशं, प्रशमादिगुणान्वितम् ।
निमित्तं सर्वसौख्यानां, तथा सिद्धिसुखावहम् ॥४॥
अतः सर्वप्रयत्नेन, मालिन्यं शासनस्य तु ।
प्रेक्षावता न कर्तव्यं, प्रधानं पापसाधनम् ॥५॥
अस्माच्छासनमालिन्या-ज्जातौ जातौ विगर्हितम् ।
प्रधानभावादात्मानं, सदा दूरीकरोत्यलम् ॥६॥
कर्तव्या चोन्नतिः सत्यां, शक्ताविह नियोगतः ।
अवन्ध्यं बीजमेषा य-त्तत्त्वतः सर्वसम्पदाम् ॥७॥
अत उन्नतिमाप्नोति, जातौ जातौ हितोदयाम् ।
क्षयं नयति मालिन्यं, नियमात्सर्ववस्तुषु ॥८॥

२४. पुण्यादिचतुर्भङ्ग्यष्टकम्

गेहाद्गेहान्तरं कश्चि-च्छोभनादधिकं नरः ।
याति यद्वत्सुधर्मेण, तद्वदेव भवाद्भवम् ॥१॥
गेहाद्गेहान्तरं कश्चि-च्छोभनादितरन्नरः ।
याति यद्वदसद्धर्मा-त्तद्वदेव भवाद्भवम् ॥२॥
गेहाद्गेहान्तरं कश्चि-दशुभादधिकं नरः ।
याति यद्वन्महापापा-त्तद्वदेव भवाद्भवम् ॥३॥
गेहाद्गेहान्तरं कश्चि-दशुभादितरन्नरः ।
याति यद्वत्सुधर्मेण, तद्वदेव भवाद्भवम् ॥४॥
शुभानुबन्ध्यतः पुण्यं, कर्तव्यं सर्वथा नरैः ।
यत्प्रभावादपातिन्यो, जायन्ते सर्वसम्पदः ॥५॥
सदागमविशुद्धेन, क्रियते तच्च चेतसा ।
एतच्च ज्ञानवृद्धेभ्यो, जायते नान्यतः क्वचित् ॥६॥
चित्तरत्नमसंक्लिष्ट-मान्तरं धनमुच्यते ।
यस्य तन्मुषितं दोषै-स्तस्य शिष्टा विपत्तयः ॥७॥
दया भूतेषु वैराग्यं, विधिवद्गुरुपूजनम् ।
विशुद्धा शीलवृत्तिश्च, पुण्यं पुण्यानुबन्ध्यदः ॥८॥

२५. पुण्यानुबन्धिपुण्याष्टकम्

अतः प्रकर्षसम्प्राप्त्या-द्विज्ञेयं फलमुत्तमम् ।
तीर्थकृत्त्वं सदौचित्य-प्रवृत्त्या मोक्षसाधकम् ॥१॥
सदौचित्यप्रवृत्तिश्च, गर्भादारभ्य तस्य यत् ।
तत्राप्यभिग्रहो न्याय्यः, श्रूयते हि जगद्गुरोः ॥२॥
पित्रुद्वेगनिरासाय, महतां स्थितिसिद्धये ।
इष्टकार्यसमृद्ध्यर्थ-मेवम्भूतो जिनागमे ॥३॥
जीवतो गृहवासेऽस्मिन्, यावन्मे पितराविमौ ।
तावदेवाधिवत्स्यामि, गृहानहमपीष्टतः ॥४॥
प्रारम्भमङ्गलं ह्यस्या, गुरुशुश्रूषणं परम् ।
एतौ धर्मप्रवृत्तानां, नृणां पूजास्पदं महत् ॥५॥
इमौ शुश्रूषमाणस्य, गृहानावसतो गुरू ।
प्रव्रज्याप्यानुपूर्व्येण,न्याय्याऽन्ते मे भविष्यति॥६॥
सर्वपापनिवृत्तिर्यत्, सर्वथैषा सतां मता ।
गुरूद्वेगकृतोऽत्यन्तं, नेयं न्याय्योपपद्यते ॥७॥
स कृतज्ञः पुमाँल्लोके, स धर्मगुरुपूजकः ।
स शुद्धधर्मभाक् चैव, य एतौ प्रतिपद्यते ॥८॥

२६. महादानस्थापनाष्टकम्

जगद्गुरोर्महादानं, सङ्ख्यावच्चेत्यसङ्गतम् ।
शतानि त्रीणि कोटीनां, सूत्रमित्यादि चोदितम् ॥१॥
अन्यैस्त्वसङ्ख्यमन्येषां, स्वतन्त्रेषूपवर्ण्यते ।
तत्तदेवेह तद्युक्तं, महच्छब्दोपपत्तितः ॥२॥
ततो महानुभावत्वा-त्तेषामेवेहयुक्तिमत् ।
जगद्गुरुत्वमखिलं, सर्वं हि महतां महत् ॥३॥
एवमाहेह सूत्रार्थं, न्यायतोऽनवधारयन् ।
कश्चिन्मोहात्ततस्तस्य, न्यायलेशोऽत्र दृश्यते ॥४॥
महादानं हि संख्याव-दर्थ्यभावाज्जगद्गुरोः ।
सिद्धं वरवरिकात-स्तस्याः सूत्रे विधानतः ॥५॥
तया सह कथं संख्या, युज्यते व्यभिचारतः ।
तस्माद्यथोदितार्थं तु, संख्याग्रहणमिष्यताम् ॥६॥
महानुभावताप्येषा, तद्भावे न यदर्थिनः ।
विशिष्टसुखयुक्तत्वा-त्सन्ति प्रायेण देहिनः ॥७॥
धर्मोद्यताश्च तद्योगा-त्ते तदा तत्त्वदर्शिनः ।
महन्महत्त्वमस्यैव-मयमेव जगद्गुरुः ॥८॥

२७. तीर्थकृद्दानसफलतासिद्ध्यष्टकम्

कश्चिदाहाऽस्य दानेन, क इवार्थः प्रसिध्यति ।
मोक्षगामी ध्रुवं ह्येष, यतस्तेनैव जन्मना ॥१॥
उच्यते कल्प एवाऽस्य, तीर्थकृन्नामकर्मणः ।
उदयात्सर्वसत्त्वानां, हित एव प्रवर्त्तते ॥२॥
धर्माङ्गख्यापनार्थं च, दानस्यापि महामतिः ।
अवस्थौचित्ययोगेन, सर्वस्यैवानुकम्पया ॥३॥
शुभाशयकरं ह्येत-दाऽऽग्रहच्छेदकारि च ।
सदभ्युदयसाराङ्ग-मनुकम्पाप्रसूति च ॥४॥
ज्ञापकं चात्र भगवा-न्निष्क्रान्तोऽपि द्विजन्मने ।
देवदूष्यं ददद्धीमा-ननुकम्पा विशेषतः ॥५॥
इत्थमाशयभेदेन, नातोऽधिकरणं मतम् ।
अपि त्वन्यद्गुणस्थानं, गुणान्तरनिबन्धनम् ॥६॥
ये तु दानं प्रशंसन्ती-त्यादि सूत्रं तु यत्स्मृतम् ।
अवस्था भेदविषयं, द्रष्टव्यं तन्महात्मभिः ॥७॥
एवं न कश्चिदस्यार्थ-स्तत्त्वतोऽस्मात्प्रसिध्यति ।
अपूर्वः किन्तु तत्पूर्व-मेवं कर्म प्रहीयते ॥८॥

२८. राज्यादिदानदूषणनिवारणाष्टकम्

अन्यस्त्वाहास्य राज्यादि-प्रदाने दोष एव तु ।
महाधिकरणत्वेन, तत्त्वमार्गेऽविचक्षणः ॥१॥
अप्रदाने हि राज्यस्य, नायकाभावतो जनाः ।
मिथो वै कालदोषेण, मर्यादाभेदकारिणः ॥२॥
विनश्यन्त्यधिकं यस्मा-दिह लोके परत्र च ।
शक्तौ सत्यामुपेक्षा च, युज्यते न महात्मनः ॥३॥
तस्मात्तदुपकाराय, तत्प्रदानं गुणावहम् ।
परार्थदीक्षितस्याऽस्य, विशेषेण जगद्गुरोः ॥४॥
एवं विवाहधर्मादौ, तथा शिल्पनिरूपणे ।
न दोषो ह्युत्तमं पुण्य-मित्थमेव विपच्यते ॥५॥
किञ्चेहाऽधिकदोषेभ्यः, सत्त्वानां रक्षणं तु यत् ।
उपकारस्तदेवैषां, प्रवृत्त्यङ्गं तथास्य च ॥६॥
नागादे रक्षणं यद्व-द्गर्ताद्याकर्षणेन तु ।
कुर्वन्न दोषवांस्तद्व-दन्यथाऽसम्भवादयम् ॥७॥
इत्थं चैतदिहैष्टव्य-मन्यथा देशनाप्यलम् ।
कुधर्मादिनिमित्तत्वा-द्दोषायैव प्रसज्यते ॥८॥

२६. सामायिकनिरुपणाष्टकम्

सामायिकं च मोक्षाङ्गं, परं सर्वज्ञभाषितम् ।
वासीचन्दनकल्पाना-मुक्तमेतन्महात्मनाम् ॥१॥
निरवद्यमिदं ज्ञेय-मेकान्तेनैव तत्त्वतः ।
कुशलाशयरुपत्वात्, सर्वयोगविशुद्धितः ॥२॥
यत्पुनः कुशलं चित्तं, लोकदृष्ट्या व्यवस्थितम् ।
तत्तथौदार्ययोगेऽपि, चिन्त्यमानं न तादृशम् ॥३॥
मय्येव निपतत्वेत-ज्जगद्दुश्चरितं यथा ।
मत्सुचरितयोगाच्च, मुक्तिः स्यात्सर्वदेहिनाम् ॥४॥
असम्भवीदं यद्वस्तु, बुद्धानां निर्वृतिश्रुतेः ।
सम्भवित्वे त्वियं न स्या-त्तत्रैकस्याप्यनिर्वृतौ ॥५॥
तदेवं चिन्तनं न्याया-त्तत्त्वतो मोहसङ्गतम् ।
साध्ववस्थान्तरे ज्ञेयं, बोध्यादेः प्रार्थनादिवत् ॥६॥
अपकारिणि सद्बुद्धि विशिष्टार्थप्रसाधनात् ।
आत्मम्भरित्वपिशुना, तदपायानपेक्षिणी ॥७॥
एवं सामायिकादन्य-दवस्थान्तरभद्रकम् ।
स्याच्चित्तं तत्तु संशुद्धे-र्ज्ञेयमेकान्तभद्रकम् ॥८॥

३०. केवलज्ञानाष्टकम्

सामायिकविशुद्धात्मा, सर्वथा घातिकर्मणः ।
क्षयात्केवलमाप्नोपि, लोकालोकप्रकाशकम् ॥१॥
ज्ञाने तपसी चारित्रे, सत्येवास्योपजायते ।
विशुद्धिस्तदतस्तस्य, तथाप्राप्तिरिहेष्यते ॥२॥
स्वरुपमात्मनो ह्येतत्, किन्त्वनादि मलावृतम् ।
जात्यरत्नांशुवत्तस्य, क्षयात्स्यात्तदुपायतः ॥३॥
आत्मनस्तत्स्वभावत्वा-ल्लोकालोकप्रकाशकम् ।
अत एव तदुत्पत्ति-समयेऽपि यथोदितम् ॥४॥
आत्मस्थमात्मधर्मत्वात्, संवित्त्या चैवमिष्यते ।
गमनादरेयोगेन, नान्यथात्तत्त्वमस्य तु ॥५॥
यच्च चन्द्रप्रभाद्यत्र, ज्ञातं तज्ज्ञातमात्रकम् ।
प्रभापुद्गल रुपा य-त्तद्धर्मो नोपपद्यते ॥६॥
अतः सर्वगताभास-मप्येतन्न यदन्यथा ।
युज्यते तेन सन्न्यायात्, संवित्त्याऽदोऽपिभाव्यताम् ॥
नाद्रव्योऽस्ति गुणोऽलोके, न धर्मान्तौ विभुनं च ।
आत्मातद्गमनाद्यस्य, नास्तु तस्माद्यथोदितम् ॥८॥

३१. तीर्थकृद्देशनाष्टकम्

वीतरागोऽपि सद्वेद्य-तीर्थकृन्नामकर्मणः ।
उदयेन तथा धर्म देशनायां प्रवर्तते ॥१॥
वरबोधित आरभ्य, परर्थोद्यत एव हि ।
तथाविधं समादत्ते, कर्म स्फीताशयः पुमान् ॥२॥
यावत्संतिष्ठते तस्य, तत्तावत्संप्रवर्तते ।
तत्स्वभावत्वतो धर्म-देशनायां जगद्गुरुः ॥३॥
वचनं चैकमप्यस्य, हितां भिन्नार्थ गोचराम् ।
भूयसामपि सत्त्वानां, प्रतिपत्तिं करोत्यलम् ॥४॥
अचिन्त्यपुण्यसंभार-सामर्थ्यादेतदीदृशम् ।
तथा चोत्कृष्टपुण्यानां, नास्त्यसाध्यं जगत्त्रये ॥५॥
अभव्येषु च भूतार्था, यदसौ नोपपद्यते ।
तत्तेषामेव दौर्गुण्यं, ज्ञेयं भगवतो न तु ॥६॥
दृष्टश्चाभ्युदये भानोः, प्रकृत्या क्लिष्टकर्मणाम् ।
अप्रकाशो ह्युलूकानां, तद्वदत्रापि भाव्यताम् ॥७॥
इयं च नियमाज्ज्ञेया, तथानन्दाय देहिनाम् ।
तदात्वे वर्तमानेऽपि, भव्यानां शुद्धचेतसाम् ॥८॥

३२. सिद्धस्वरूपाष्टकम्

कृत्स्नकर्मक्षयान्मोक्षो, जन्ममृत्य्वादिवर्जित: ।
सर्वबाधाविनिर्मुक्त, एकान्तसुखसङ्गत: ॥१॥
यत्र दु:खेन संभिन्नं, न च भ्रष्टमनन्तरम् ।
अभिलाषाऽपनीतं य-त्तज्ज्ञेयं परमं पदम् ॥२॥
कश्चिदाहाऽन्नपानादि-भोगाभावादसङ्गतम् ।
सुखं वै सिद्धिनाथानां, पृष्टव्य: स पुमानिदम् ॥३॥
किम्फलोऽन्नादि संभोगो, बुभुक्षादिनिवृत्तये ।
तन्निवृत्तेः फलं किं स्यात्, स्वास्थ्यं तेषां तु तत्सदा ।४।
अस्वस्थस्यैव भैषज्यं, स्वस्थस्य तु न दीयते ।
अवाप्तस्वास्थ्यकोटीनां, भोगोऽन्नादेरपार्थक: ॥५॥
अकिञ्चित्करकं ज्ञेयं, मोहाभावाद्रताद्यपि ।
तेषां कण्डूवाद्यभावेन, हन्त कण्डूयनादिवत् ॥६॥
अपरायत्तमौत्सुक्य-रहितं निष्प्रतिक्रियम् ।
सुखं स्वाभाविकं तत्र, नित्यं भयविवर्जितम् ॥७॥
परमानन्दरूपं तद्-गीयतेऽन्यैर्विचक्षणैः ।
इत्थं सकलकल्याण-रूपत्वात्साम्प्रतं ह्यदः ॥८॥
सवेद्यं योगिनामेतदन्येषां श्रुतिगोचर: ।
उपमाऽभावतो व्यक्तमभिधातुं न शक्यते ॥९॥
अष्टकाख्यं प्रकरणं कृत्वा यत्पुण्यमर्जितम् ।
विरहात्तेन पापस्य भवन्तु सुखिनो जना: ॥१०॥

अमारा हवे पछीनां प्रकाशनो–

१. गुणस्थानक क्रमारोह तथा
धर्मरत्न प्रकरणम्

२. तत्त्वार्थ सूत्र

मुद्रक--गौतम आर्ट प्रिन्टर्स, ब्यावर (राजस्थान)